

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 23.3.2012.
COM(2012) 128 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

par

Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

par

Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam

1. Ievads

Baltijas jūra joprojām ir problemātiska Eiropas daļa. Katru vasaru zied aļģes, un arvien vairāk lielāku kuģu šķērso seklos ūdeņus jūras šaurumos. Vēsturiski pārmantotie sadalījumi jāmaina. Jānostiprina pētniecības, inovācijas un tirdzniecības saiknes, savukārt transporta un enerģijas saiknēm ir lieli trūkumi – reģiona austrumu un ziemeļu apgabali joprojām pārāk bieži ir atšķirti no pārējās ES.

Tāpēc Eiropas Komisija pēc Eiropadomes pieprasījuma 2009. gada jūnijā pieņēma ES Baltijas jūras reģiona stratēģiju (*EUSBSR*). Tajā aplūkoti galvenie uzdevumi saistībā ar ilgtspējīgu vidi, labklājību, pieejamību, drošumu un drošību un arī saistībā ar iespējām padarīt šo reģionu par integrētu, perspektīvu, pasaules līmeņa reģionu — “izcilu Eiropas reģionu”. Tās mērķis ir koordinēt dalībvalstu, reģionu un pašvaldību, ES, Baltijas reģiona organizāciju, finanšu iestāžu un nevalstisko struktūru rīcību, lai panāktu efektīvāku reģiona attīstību. Stratēģijā arī paredzēta reģionāla to pasākumu īstenošana, kuri ietilpst integrētajā jūrlietu politikā.

Komisija 2011. gada jūnijā publicēja progresa ziņojumu¹. Vispārējo lietu padome 2011. gada 15. novembrī pieņēma secinājumus, kuros aicināja “Eiropas Komisiju līdz 2012. gada sākumam pārskatīt *EUSBSR*”. Šajā paziņojumā sniegta atbilde uz šo pieprasījumu, ierosinot šādus pasākumus:

- stratēģisko prioritāšu uzlabošana;
- politikas un finansējuma saskaņošana;
- dažādo dalībnieku pienākumu precizēšana;
- labāka komunikācija.

Stratēģijā jāatspoguļo stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi par gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi un jaunā ES politikas attīstība, tostarp nozīme, kas piešķirta sadarbībai ierosinātajā daudzgadu finanšu plānā un ierosinātajām kohēzijas politikas reformām (īpaši lielākai tematiskajai koncentrācijai), un nozīme, kas piešķirta makroreģionālām un jūras baseina stratēģijām kopējā stratēģiskajā plānā, partnerības līgumiem un darba programmām.

Baltijas jūras reģiona sadarbība pastiprina un veicina citas ES politikas jomas, piemēram, klimata pārmaiņu novēršanas politiku, programmu “Apvārsnis 2020” pētniecības un inovācijas jomā un programmu “*Erasmus visiem*” izglītības jomā, un tā palīdz īstenot integrēto jūrlietu politiku un Eiropas transporta tīkla (TEN-T) politiku. Notiekošais darbs

¹ COM(2011)381 galīgā redakcija.

liecina, ka šī makroreģionālā pieeja nodrošina jaunu sadarbības un prakses elementu virzībā uz priekšu.

2. Ceļā uz jaunu stratēģisku regulējumu

Mūsdienās, kad publiskie finanšu līdzekļi ir ierobežoti, izšķirošas ir inovatīvas pieejas, ar kuru palīdzību var vislabāk izmantot politikas pasākumus un pieejamos līdzekļus. Makroreģionālā pieeja nodrošina integrētu sistēmu to uzdevumu risināšanā, kas ir pārāk nozīmīgi, lai risinātu tos valsts līmenī, tomēr pārāk specifiski ES 27 valstu līmenim.

Lai mērķtiecīgāk virzītu stratēģiju, skaidrāk jādefinē galvenie mērķi un jāizklāsta, kā tos sasniegt. Tāpēc šajā paziņojumā norādīti trīs **vispārīgi** stratēģijas **mērķi**, kurus papildina rādītāji un mērķa lielumi:

- glābt jūru;
- nodrošināt reģiona pieejamību; un
- palielināt labklājību.

Tādējādi tiek nodrošināts jauns regulējums, kurā ņemti vērā Padomes ieteikumi.

2.1. Politiska apņemšanās

Lai saglabātu augsta līmeņa politisku iesaisti, stratēģijas rezultātiem jābūt skaidrākiem gan valsts, gan ES līmenī. Ņemot vērā Padomes prasīto, stratēģija attiecīgā gadījumā jāiekļauj Ministru padomes dažādo veidojumu darba kārtībā. Stratēģijas apsvērumi jāatspoguļo budžeta un citās diskusijās.

Vairāk jāiesaista reģionālie un pašvaldību dalībnieki. Tas atspoguļots jaunajās kohēzijas politikas regulās, kurās ierosināts, ka, izstrādājot un īstenojot jaunas programmas, jāņem vērā makroreģionālas stratēģijas.

Politiska apņemšanās jāizsaka kā administratīva apņemšanās ar pietiekamu darbinieku un nepārtrauktības nodrošinājumu.

2.2. Politikas saskaņošana

Politikā būtu jāatspoguļo reģiona uzdevumu un iespēju teritoriālā būtība. Politikas iniciatīvām būtu jābūt saskaņotām un ar tām jāveicina sinerģijas; labs piemērs ir ierosinātā klimata pārmaiņu novēršanas apsvērumu iekļaušana kohēzijas politikā. Komisija regulāri uzraudzīs politikas attīstību, lai nodrošinātu atbilstību makroreģiona mērķiem.

Paturot prātā makroreģionālo perspektīvu attiecīgajās Padomes darba grupās un parlamentārajās komitejās, šīs struktūras var palīdzēt nodrošināt, lai politikai būtu panākumi teritoriālās ietekmes un kohēzijas ziņā. Ņemot vērā stratēģijas starpnozaru būtību, ieteicama regulāra pēcpārbaude Padomes struktūrās.

Līdzīga pieeja ir vajadzīga arī vietējā, reģionālā, apakšreģionālā un valsts līmenī, turklāt politikas darbu jāpapildina ar esošās situācijas noskaidrošanu visos līmeņos.

2.3. Finansējuma saskaņošana

Pašreizējā ekonomiskajā situācijā Komisija uzsver vajadzību efektīvi izmantot esošos ES un valstu budžeta resursus. Lai maksimāli efektīvi izmantotu makroreģionālo finansējumu, dalībvalstīm un citiem līdzekļu devējiem būtu jānodrošina prioritāšu (atkārtota) noteikšana atbilstoši stratēģijas mērķiem.

Komisijas 2011. gada jūnija progresa ziņojumā šajā ziņā konstatēti būtiski panākumi, tomēr vēl jāveic liels darbs. Stratēģija nodrošinās gaidītos rezultātus tikai tad, ja tā būs cieši piesaistīta visiem pieejamajiem resursiem, tostarp Eiropas Reģionālās attīstības fondam, Eiropas Sociālajam fondam, Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai, Eiropas Zivsaimniecības fondam², Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam, programmai “DZĪVE” un programmām pētniecības un inovācijas, kā arī izglītības, kultūras un veselības jomā.

Svarīgi pievērsties gan finanšu, gan struktūras pārmaiņām, kas saistītas ar šo saskaņošanu. Iestādēm, kas vada darba programmas reģionā, būtu jāizmanto elastīgāka pieeja, piemēram, dodot iespēju finansēt ilgtermiņa projektus un nodrošinot sākumkapitālu. Valstu un reģionālajās programmās jābūt izteiktākai transnacionālajai dimensijai, jo nebūs pietiekami pašauties tikai uz teritoriālās sadarbības programmām. Jāturpina darbs pie īstenošanas instrumenta regulējuma, lai iesaistītu starptautiskas finanšu iestādes, citus finansētājus un privāto sektoru un lai paplašinātu pieejamo resursu izmantošanu.

Ir veikti nozīmīgi pasākumi, lai palielinātu makroreģionālās pieejas atbalstu 2014.–2020. gada finanšu shēmā. Stratēģija tikta sākta plānošanas perioda vidū, proti, 2009. gadā, un bija maz iespēju ietekmēt programmu saturu, tāpēc skaidras stratēģiskas un praktiskas saiknes iekļautas kohēzijas politikas priekšlikumos nākamajam plānošanas periodam. Izstrādājot partnerības līgumus un darba programmas reģionālā, valstu, pārrobežu un transnacionālā līmenī, jāiekļauj makroreģionāli mērķi un prioritātes. Jūtamus rezultātus palīdzēs gūt arī prasība piešķirt finansējumu nedaudzām stratēģijai svarīgām tematiskajām jomām.

Svarīgi, lai visu līmeņu dalībnieki iespējami ātri sāktu apsvērt, kā un kurām prioritātēm pieskaņot finansējumu nākamajā finanšu periodā, ņemot vērā rīcības plānu un stratēģijas, kā arī prioritāro jomu līmenī noteiktos mērķus.

2.4. Pārvaldība

Tas, ka tā ir pilnīgi jauna stratēģija un skar ļoti plašu ieinteresēto personu loku, tostarp vietējas un reģionālas iestādes, valstu ministrijas, Komisijas dienestus, starptautiskas finanšu iestādes, privātā sektora pārstāvjus un NVO, nosaka vajadzību pēc atvērtas, tomēr efektīvas pārvaldības struktūras.

Pamatojoties uz līdzšinējo pieredzi, Padome pieprasa, lai Komisija un attiecīgās dalībvalstis sadarbotos un “noskaidrotu galveno EUSBSR īstenojošo ieinteresēto personu³ uzdevumus un

² Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu jaunajā finansēšanas periodā kļūs par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu.

³ Valstu kontaktpunkti (VKP), prioritāro jomu koordinatori (PJK), horizontālās rīcības vadītāji (HRV), galveno projektu vadītāji (GPV).

atbildību, lai nodrošinātu pārredzamus norādījumus par viņu funkcijām un veicinātu viņu darbu, īstenojot stratēģiju”.

Sadarbībā ar šīm ieinteresētajām personām Komisija ir noteikusi galvenos uzdevumus katrai no četrām galvenajām grupām⁴. Lai atvieglotu saskaņotāku darba veikšanu un tomēr neuzlabotu stratēģijas īstenošanu uz citu prioritāšu rēķina, jānodrošina pienācīga administratīvā jauda.

- Komisija nodrošina vispārēju stratēģijas koordināciju. Tā veicina attiecīgo ieinteresēto personu iesaistīšanu un sadarbībā ar dalībvalstīm uzrauga un novērtē rezultātus, kā arī sniedz ziņojumus par tiem.
- Iesaistīto dalībvalstu izraudzītie valsts kontaktpunkti nodrošina vispārējo stratēģijas īstenošanas koordināciju un atbalstu tai gan valsts līmenī, gan kopumā.
- Stratēģijas rīcības plānā ir iekļautas prioritārās jomas un horizontālās darbības, par kurām panākta vienošanās pēc plašas apspriešanās. Lai koordinētu šīs prioritātes un nodrošinātu savlaicīgus rezultātus, prioritāro jomu koordinatori un horizontālās rīcības vadītāji pārrauga projektu īstenošanu viņu jomā, vienlaikus veicinot arī ietekmi makroreģionālā līmenī un apmainoties ar informāciju par rezultātiem.
- Galveno projektu vadītāji, kas ar izraudzīta vadītāja starpniecību izsaka prioritārās jomas vispārīgos mērķus kā konkrētas darbības un nosaka termiņus, ir tieši atbildīgi par praktiskās īstenošanas veicināšanu uz vietas.

Turklāt visu ES dalībvalstu augsta līmeņa grupa (ALG) regulāri rīko sanāksmes, lai konsultētu Komisiju par īstenošanas procesu, rīkojot orientējošas diskusijas un nostiprinot stratēģiju ES mērogā. Lai nodrošinātu apmaiņu ar labu praksi, Komisija veicinās kopīgas sanāksmes ar augsta līmeņa grupu ES Donavas reģiona stratēģijas jomā. Jānostiprina saiknes ar Donavas reģionu un citām reģionālām iniciatīvām Atlantijā, Arktikā un citos reģionos. Var organizēt arī sanāksmes ar citiem pārstāvjiem, piemēram, Ziemeļu dimensijas partnerības augsta līmeņa grupu transporta un loģistikas jautājumos (*NDPTL*).

Lai nostiprinātu administratīvo ilgtspēju, kā stratēģijas līmeņa vai atsevišķo prioritāro jomu rīks būtu jāizpēta arī Eiropas Teritoriālās sadarbības grupējumu (*EGTC*) potenciāls.

2.5. Ieinteresēto personu, tostarp privātā sektora, iesaiste

Lai stratēģija būtu veiksmīga, tajā jāpiedalās visām attiecīgajām publiskajām un privātajām ieinteresētajām personām. Šai dalībai būtu jābūt gan konceptuāla rakstura, ietekmējot stratēģijas vispārīgo attīstību (piemēram, piedaloties attiecīgos dialogos par iekšējo tirgu), gan praktiskai, piedaloties īstenošanā (piemēram, izmantojot projektus par digitālo tirgu).

Šāda dalība ir jāveicina. Piemēram, uzņēmējdarbības pārstāvjus labāk varētu iesaistīt, izmantojot padziļinātu dialogu starp Komisiju, attiecīgajām dalībvalstīm, rūpniecības palātu asociācijām, nozaru savienībām, reģionālām pētniecības un inovācijas grupām un NVO (piemēram, Baltijas attīstības forums). Būtu jāveicina mērķtiecīgi pasākumi, stratēģijas interešu saskaņošana ar privātā sektora interesēm, kā arī mērķtiecīgas konsultācijas par stratēģiskiem tematiem.

⁴ *EUSBSR* vietnē būs pieejama pilnīga informācija.

2.6. Kaimiņi, reģionālās un starptautiskās organizācijas

Lai gan stratēģija attiecas uz ES, tās panākumi atkarīgi no ciešas un veiksmīgas sadarbības ar kaimiņvalstīm. Sadarbība, īpaši ar Krievijas Federāciju, jāpastiprina, izmantojot jau esošas platformas⁵. Izmantojot šīs platformas, taču cenšoties nedarīt darbu dubulti, jāizstrādā kopīgas konkrētu darbību prioritātes.

Piemēram, pastāvīgs dialogs ar Ziemeļu Ministru padomi nodrošinās saskaņotāku cilvēkresursu un finanšu resursu izmantošanu. Līdzīgi pastāvīga sadarbība ar Helsinku komisiju (*HELCOM*) palīdzēs īstenot stratēģijas rīcības plānu un *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plānu.

2.7. Informētības veicināšana

Labāk jāpārziņina stratēģijas koncepcija un sasniedzamie rezultāti. To uzsver gan Komisija, gan Padome, un Komisijai un attiecīgajām dalībvalstīm tas jāpanāk, iesaistot iespējami daudz dalībnieku un komunikācijas kanālu. Jāizmanto pieredzes un labas prakses apmaiņa internetā, piemēram, izstrādājot interneta portālus, kuros sasaistītas attiecīgās mājas lapas, lai nodrošinātu labāku piekļuvi informācijai par finansējumu, koordinācijas iespējām un projektu klasteriem. Skaidrāku priekšstatu par stratēģiju varēs gūt, atkārtoti uzsverot arī vispārējos mērķus līdzās plaši publiskotiem rādītājiem un mērķa lielumiem (skatīt turpmāk).

2.8. Uzraudzības sistēma

Padome pieprasīja “reālu un sasniedzamu mērķa lielumu un rādītāju sistēmu”. Komisija ierosina šādus trīs minētos vispārējos mērķus: jūras glābšana, reģiona savienošana un labklājības palielināšana.

Šos mērķus papildina virkne rādītāju un mērķa lielumu. Pēc plašas apspriešanās tie tika noteikti no jauna, tomēr tos atvasināja, izmantojot esošos politikas pasākumus un ilgtermiņa plānus un nodrošinot efektīvas uzraudzības un novērtēšanas pamatu. Komisija ierosina, lai tos, tostarp arī mērķa lielumu detalizētas pamatvērtības, iekļauj pārskatītajā rīcības plānā līdzās vajadzīgajiem grozījumiem, ko rūpīgi uzraudzīs, izmantojot Komisijas sniegtos ziņojumus.

Dalībvalstis ir aicinātas arī iesniegt rādītājus un mērķa lielumus attiecībā uz atsevišķām prioritāšu jomām, tostarp starpposma mērķa lielumus un plānotos etalonus. Tas atvieglinās komunikāciju ar plašāku sabiedrību un nodrošinās stratēģisko pamatu stratēģijas rīcības plāna pārskatīšanā, labu projektu prioritārā atlasē un novērtēšanā, kā arī labāku informācijas sniegšanu par stratēģijas sasniegumiem.

3. Jaunā regulējuma īstenošana praksē

⁵ Piemēram, Ziemeļu dimensija, Baltijas jūras valstu padome, Ziemeļu Ministru padome, Helsinku komisija, Redzējums un stratēģija saistībā ar Baltijas jūras sadarbības tīklu (*VASAB*), Baltijas jūras valstu apakšreģionālā sadarbība (*BSSSC*), Baltijas pilsētu savienība (*UBC*) un *BONUS* – Baltijas jūras pētniecības un izstrādes programma (185. pantā minētā iniciatīva).

Trīs mērķi – jūras glābšana, reģiona savienošana un labklājības palielināšana – nodrošina skaidru pamatu, ņemot vērā svarīgākos Baltijas un ES uzdevumus, tostarp stratēģijas “Eiropa 2020” galvenos mērķus.

3.1. Glābt jūru

Saskaņā ar jūras stratēģijas pamatdirektīvu vispārējais Baltijas jūras vides mērķis ir līdz 2020. gadam sasniegt labu vides stāvokli un saskaņā ar dzīvotņu direktīvu – labvēlīgu aizsardzības stāvokli atbilstoši ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijai un saistītajiem 2021. gada mērķa lielumiem saskaņā ar *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plānu.

Attiecīgo ES tiesību aktu stingrāka īstenošana ir būtiska, lai sasniegtu mērķi “Glābt jūru”, piemēram, attiecībā uz bioloģisko daudzveidību, dzīvotnēm, zvejniecību un eutrofikāciju, jo pilnīga komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas, nitrātu direktīvas un ūdens pamatdirektīvas īstenošana nenorīt saskaņā ar plānu.

WWF Baltic Sea Scorecard 2011. gadā liecina, ka intensīvais darbs vainagojas ar panākumiem, lai gan vēl ir daudz darāmā un Baltija jūra joprojām ir viena no piesārņotākajām jūrām pasaulē, un tās kritiskais stāvoklis apdraud tās krastos dzīvojošo 80 milj. iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Šo darbu tagad atvieglo saskaņotāka pieeja, ko nodrošina stratēģija.

- Ir vajadzīga **ilgspējīga augsta līmeņa politiska apņemšanās**, lai nodrošinātu, ka vides prioritātes, par kurām panākta vienošanās, tiek īstenotas praksē un ka spēkā esošie tiesību akti tiek labāk piemēroti. Piemēram, galvenajā projektā sagatavotie ieteikumi par fosfātu izmantošanas izbeigšanu mazgāšanas līdzekļos tagad jāņem vērā jaunajos dalībvalstu tiesību aktos.
- **Politikas saskaņošana ar stratēģiju** – piemēram, nodrošinot lai visās attiecīgajās politikas jomās, tostarp transporta, lauksaimniecības un rūpniecības politikā, tiktu iekļauti vides un klimata aspekti (tostarp attiecīgie pētniecības rezultāti) – arī atviegļina mērķa sasniegšanu par tīru jūru un pienācīgu piekrastes aizsardzību. Starppozaru politikas plānošana nozīmē, ka visās nozarēs atbilstoši teritoriālajām vajadzībām ir atspoguļotas Baltijas jūras reģiona prioritātes, par kurām panākta vienošanās. Piemēri tam ir tādi konkrēti agrovīdes pasākumi kopējā lauksaimniecības politikā kā norobežojošas joslas gar upēm un mitrājiem vai dzīvnieku atkritumu labāka apsaimniekošana. Kad Eiropadome 2009. gadā atbalstīja stratēģiju, tā aicināja saskaņot to ar integrēto jūrniecības politiku.
- **Labāka finansējuma saskaņošana** ar stratēģijas mērķiem ir īpaši svarīga, lai sasniegtu mērķus vides un klimata jomā. Ar jūru saistītās problēmas ir pārāk nozīmīgas, lai tās varētu atrisināt viena valsts. Piemēram, nepieciešami turpmāki saskaņoti ieguldījumi notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, tostarp ar nolūku izvadīt fosforu un slāpekli, lai samazinātu t.s. mirušo zonu skaitu jūrā, kas patlaban barības vielu pārbagātības dēļ izplešas pa jūras dibenu vienas sestās daļas apmērā.
- Lai sasniegtu tādas stratēģijas mērķus kā tīra un droša kuģošana, ir nepieciešamas **ciešākas partnerības**, piemēram, starp valstu, reģionālām un vietējām pārvaldes iestādēm, pētniecības iestādēm un citām ieinteresētajām personām, piemēram, kuģu īpašniekiem, ostām, loģistikas uzņēmumiem un NVO. Patlaban intensīvā kuģu

satiksme, piesārņojot gaisu, radot siltumnīcefekta gāzu emisijas, izraisot naftas un citu atkritumu noplūdes un ievazājot svešzemju organismus, saasina problēmas, kuras rada pārmērīgā barības vielu un sauszemes izcelsmes bīstamo vielu klātbūtne. Pateicoties kopīgam darbam, privātās ieinteresētās personas iegūs labāku izpratni par noteikumiem un normām, savukārt publiskais sektors – piekļuvi pirmavotu informācijai par tirgus nosacījumiem un vajadzībām.

- Ir nepieciešama **ciešāka sadarbība ar kaimiņvalstīm**, īpaši Krieviju, piemēram, ņemot vērā stratēģijas mērķus par efektīvāku un saderīgāku uzraudzību jūrā, kā arī jūras un sauszemes katastrofu nepieļaušanu, sagatavotību tām un reakciju uz tām. Labais kopīgas Somu līča uzraudzības piemērs būtu jāattiecinā uz visu Baltijas jūru.
- **Kopīgu prioritāšu noteikšana ar reģionālām un starptautiskām organizācijām**, piemēram, *HELCOM*, atbalstīs stratēģijā paredzētos pasākumus, lai risinātu problēmas saistībā ar bīstamām vielām un graužošām zvejas metodēm, tostarp nelikumīgu, neregulētu un neregistrētu zvejniecību, ar bioloģisko daudzveidību un negatīvajām sekām, kas skar zivju un cilvēku veselību. Bīstamās vielas ir īpaši kaitīgas Baltijas jūras ekosistēmai, ņemot vērā tās iesāļo ūdeni un mazo ūdens apmaiņas rādītāju (kam nepieciešams vairāk nekā 30 gadu). Arī klimata pārmaiņu ietekme būtu jāņem vērā, veicinot daudzveidību un veselīgu augu un dzīvnieku pasauli.

Šādā veidā ar jauno stratēģijas regulējumu tiek atbalstīti centieni glābt jūru. Šajā saistībā piedāvātās iespējas un rīki tagad pilnībā jāizmanto reģionā.

Lai nodrošinātu to, ka iepriekš minētais pastiprinātais regulējums tiktu stingri ievērots, Komisija ierosina izmantot šādus **rādītājus un mērķa lielumus**, lai noteiktu progresu īstenojot jūras glābšanas mērķi.

1. Skaidrs ūdens, ko mēra, līdz 2020. gadam panākot labu vides stāvokli un iekļaujot barības vielu pārmērības samazināšanu atbilstoši mērķa lielumiem un rādītājiem, kuri jānosaka turpmākajā pārstrādātajā jūras stratēģijas pamatdirektīvas (*MSFD*) redakcijā un atjaunotajā *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plānā (*BSAP*) 2013. gadā
2. Bagāta un veselīga augu un dzīvnieku pasaule, ko mēra, līdz 2020. gadam uzlabojot bioloģiskās daudzveidības stāvokli un ekosistēmas veselību, tostarp attiecībā uz zivju krājumiem, atbilstoši atjauninātiem mērķa lielumiem, kuri 2013. gadā jānosaka *HELCOM* un *MSFD* pārstrādātajā redakcijā.
3. Savlaicīga atjaunotā *HELCOM* Baltijas jūras rīcības plāna pieņemšana 2013. gadā un pilnīga īstenošana līdz 2021. gadam.
4. Tīra kuģošana, ko mēra, līdz 2020. gadam novēršot nelikumīgas noplūdes, un droša kuģošana, ko mēra, līdz 2020. gadam samazinot nelaimes gadījumu skaitu par 20 % salīdzinājumā ar 2010. gada līmeni.
5. Pārrobežu jūras teritoriālo plānu izstrāde visam reģionam, pamatojoties uz ekosistēmu, līdz 2015. gadam.
6. Pielāgošanās klimata pārmaiņām, līdz 2020. gadam pieņemot integrētu krasta aizsardzības plānu un programmu.

7. Paaugstināta drošība, uzlabojot sadarbību starp jūras uzraudzības iestādēm, ko panāk ar labāku informācijas apmaiņu un koordinētām darbībām, lai līdz 2015. gadam pastiprinātu informētību un efektivitāti jūrā.

3.2. Nodrošināt reģiona pieejamību

Lieli attālumi, sarežģīti klimata apstākļi un mazs infrastruktūras blīvums ir īpatnības, kas raksturīgas daudziem apgabaliem Baltijas reģiona austrumos, Somijas ziemeļos un Zviedrijā, kas joprojām ir slikti pieejami apgabali Eiropas mērogā. Šie trūkstošie savienojumi ir ne tikai dārgi un energoneefektīvi, bet arī ierobežo iekšējā tirgus darbību un neļauj sasniegt teritoriālās kohēzijas mērķi.

Prioritārajās jomās, kas veicina stratēģijas mērķa “Nodrošināt reģiona pieejamību” sasniegšanu, var izmantot atjaunoto stratēģijas regulējumu, lai piedāvātu teritoriālus risinājumus, kas ir gudri, ilgtspējīgi un iekļaujoši.

- **Augsta līmeņa politiska apņemšanās** ir īpaši nozīmīga, piemēram, lai veicinātu Baltijas enerģijas tirgus savienošanas plāna darbu un nodrošinātu reģionālu enerģijas infrastruktūru, kas vajadzīga, lai iekšējais tirgus varētu pienācīgi darboties, un labāk būtu nodrošinātas piegādes. Tas attiecas gan uz savlaicīgiem ieguldījumiem, gan tirgus reformām.
- **Labāka politikas saskaņošana** atvieglinās īsta vairākposmu makroreģionāla transporta tīkla izveidi. Attiecīgajām ministrijām kopā ar Komisiju, *NDPTL* un citām reģionālām struktūrām jānodrošina saskaņotāka transporta, jūrlietu, vides politika un klimata pārmaiņu apkarošanas politika.
- Lai izveidotu ilgtspējīgu un visaptverošu infrastruktūras tīklu, kas savieno nošķirtos austrumu–rietumu un ziemeļu–dienvidu apgabalus, labāk **jāsaskaņo finansējums** ar stratēģiju, ka arī jāveido **ciešākas saites ar kaimiņvalstīm**. Lai īstenotu par prioritāriem atzītos projektus, ir nepieciešama labāka infrastruktūras attīstības un finansējuma plānošana un koordinēšana. Tas būtu jādara TEN-T pamatnostādņēs un pilnībā izmantojot, piemēram, *NDPTL* platformu un ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta starpniecību pieejamo finansējumu un TEN-T regulējumu.

Veltot makroreģionāli orientētus centienus tam, lai izvērstu cilvēkresursu potenciālu un radītu gudrāku un resursus efektīvi izmantojošu transporta un enerģijas sistēmu, mērķis “Nodrošināt reģiona pieejamību” atbilst stratēģijas “Eiropa 2020” mērķim par gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi un saistītajām galvenajām iniciatīvām. Šajā sakarā ir pilnībā jāizmanto jaunie kohēzijas politikas priekšlikumi, jo īpaši lai veicinātu pārrobežu infrastruktūru. Pie ārējām robežām ar to būtu jāatbalsta ES muitas infrastruktūras, iekārtu un sistēmu modernizēšana, kā arī administratīvās jaudas veidošana. Turklāt jāņem vērā infrastruktūras noturība pret dabas vai cilvēku izraisītām katastrofām.

Lai nodrošinātu uzticamu pēcpārbaudi, Komisija ierosina izmantot šādus **rādītājus un mērķa lielumus** progresa noteikšanā.

1. Labāka un ilgtspējīga reģiona iekšējā un ārējā pieejamība, kas samazina ceļojuma laiku un gaidīšanas laiku pie ārējām robežām, ko atbalsta ar Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un ko mēra, izmantojot visu septiņu TEN-T sauszemes un jūras prioritāro

projektu pabeigšanu, kuri attiecas uz reģionu, piemēram, *Fehmarn Belt* tuneļa savienojumu līdz 2020. gadam un dzelzceļu *Rail Baltica* līdz 2024. gadam.

2. Starpsavienojuma veidošana starp Baltijas valstu enerģijas tirgiem un pārējo reģionu atbilstoši Baltijas enerģētikas tirgus starpsavienojuma plānam, ko mēra, izmantojot pilnīgu un ekoloģiski ilgtspējīgu starpsavienojumu izveidi starp gāzes un elektroenerģijas tirgiem līdz 2015. gadam.
3. Pastiprināta sadarbība kopīgā pārrobežu pārvaldībā, infrastruktūras plānošanā un īstenošanā, tostarp attiecībā un jūras teritorijām.

3.3. Palielināt labklājību

Eiropas Savienība joprojām saskaras ar ekonomiskām grūtībām. 2011. gada ziņojumā par reģiona stāvokli – ikgadējā novērtējumā par konkurētspēju un sadarbību Baltijas jūras reģionā⁶ – teikts, ka pēc izaugsmes gada lielākajā reģiona daļā tā izredzes pasliktinās. Ziņojumā uzsvērtā ES tautsaimniecību savstarpējā atkarība un nepieciešamība sadarboties, lai panāktu ilgtspējīgu ekonomikas attīstību.

Izmantojot atjaunoto stratēģijas regulējumu, ar mērķi “Labklājības palielināšana” tiek veicināta izaugsmes atjaunošana atbilstoši stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem. Vairāk uzmanības veltot izaugsmei un nodarbinātībai un dodot politikas veidotājiem iespēju labāk saredzēt saistītas vai pretrunīgas tendences, tiek nostiprināta politikas izstrāde un piemērošana. Lielāka **politiska apņemšanās** ir nepieciešama, lai straujāk transponētu tiesību aktus un nodrošinātu tādu iekšējo tirgu, kas labi darbojas. Tas ir izšķiroši, jo lielākā daļa tirdzniecības notiek makroreģionā.

- **Politikas saskaņošana** nodrošinās, lai galvenās nozares, piemēram, lauksaimniecība, lauku attīstība (tostarp mežsaimniecība) un zivsaimniecība, attīstītos saskanīgi. Kopējās zivsaimniecības politikas reforma ir politikas pārskatīšanas piemērs pēc stratēģijas ieteikuma par decentralizētu, īpaši šai teritorijai paredzētu zivsaimniecības pārvaldību.
- Veicinot Baltijas jūras reģiona inovācijas savienību, tiek atvieglināta **finansējuma saskaņošana**, izmantojot programmatisku pieeju. Lielāki resursi jāpiešķir pētniecībai un inovācijai, veicinot gudru specializāciju reģionā, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus. Pilnīgi būtu jāizmanto programmas “Apvārsnis 2020” radītās iespējas.
- **Ieinteresēto personu**, tostarp Komisijas, dalībvalstu, tirdzniecības palātu un nozaru savienību, **dialogam** būtu jāveicina stratēģijas orientācija uz rūpniecības politiku šajā reģionā. Atbilstoši stratēģijas “Eiropa 2020” galvenajai iniciatīvai “Rūpniecības politika globalizācijas laikmetam” un Mazās uzņēmējdarbības aktam ar stratēģiju tiek atbalstīti MVU (ievērojot valsts atbalsta noteikumus), atvieglinot piekļuvi finansējumam, paredzot labākus noteikumus un palīdzot tiem pielāgoties globalizācijai. Galvenā uzmanība jāvelta ekoloģiskām tehnoloģijām un tādām tehnoloģijām, kas rada mazas oglekļa emisijas un kurās reģions ir īpaši spēcīgs, tomēr nepieciešamas ciešākas saiknes starp politiku un tirgus attīstību. Arī

⁶ Publicējis Baltijas attīstības forums, Ziemeļvalstu ministru padome un Eiropas Investīciju banka.

galvenajām ar jūrniecību saistītajām nozarēm piemīt izaugsmes potenciāls. Šīm vajadzībām jāpielāgo prasmes, kvalifikācijas un izglītības programmas.

Turklāt atbilstoši stratēģijas “Eiropa 2020” galvenajai iniciatīvai “Jaunu prasmju un darbavietu programma” ir nepieciešams intensīvāks dialogs starp sociālajiem partneriem par turpmākajiem uzdevumiem darba tirgū. Tajā būtu jāiekļauj darba ražīguma palielināšana un strukturālo atšķirību samazināšana reģionā, kā arī sociālās iekļaušanas un sabiedrības veselības makroreģionālā dimensija.

Izmantojot esošās iniciatīvas, piemēram, *Nordplus* apmaiņas programmu, kā arī pašreizējos un turpmākos instrumentus, piemēram, “*Erasmus visiem*” vai “Jaunatne kustībā”, būtu jāveicina mobilitāte un prasmju attīstība. Jāatvieglina apmaiņa kultūras jomā. Pilnībā būtu jāizmanto iespējas, kas paredzētas pētnieku mobilitātes un inovācijas izplatīšanas jomā, piemēram, Baltijas jūras pētniecības un attīstības programmā *BONUS*. Jāveicina izglītības un zinātnes apmaiņas un sadarbības programmas, kas paredzētas visām vecuma grupām un nozarēm. Intelektuālā darbaspēka aprītei pretstatā intelektuālā darbaspēka emigrācijai jākļūst par jauno sistēmu. Kopīgi jāvēršas arī pret nevēlamajiem mobilitātes aspektiem, piemēram, organizēto noziedzību, tostarp nelegālo tirdzniecību.

Atbilstoši atjaunotajam regulējumam Komisija ierosina izmantot šādus **rādītājus un mērķa lielumus** progresa noteikšanā:

1. Līdz 2020. gadam par 15 % palielināt iekšējās reģionālās tirdzniecības un pārrobežu pakalpojumu apjomu.
2. Līdz 2020. gadam par 20 % palielināt to cilvēku skaitu, kuri piedalās kultūras, izglītības un zinātnes apmaiņas un sadarbības programmās.
3. Papildus iepriekš minētajiem politikas rādītājiem var būt noderīgi šādi konteksta rādītāji, lai iekļautu stratēģiju plašākā reģiona sociāli ekonomiskā attīstībā:
 - (a) atšķirību samazināšana, ko mēra, izmantojot mazāk attīstīto dalībvalstu IKP izaugsmi;
 - (b) bezdarba rādītāja samazināšana, tiecoties sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi – 75 % nodarbinātība 20–64 gadu vecu cilvēku vidū;
 - (c) vispārējie pētniecības un izstrādes izdevumi, ko mēra, izmantojot ieguldījumu koeficientu šajā jomā un inovācijā; līdz 2020. gadam tam reģionā jāsasniedz vismaz 3 % (stratēģijas “Eiropa 2020” mērķis);
 - (d) valstu mērķa lielumu sasniegšana, pamatojoties uz stratēģijas “Eiropa 2020” klimata un enerģijas mērķiem.

4. Pasākumi, kas palīdzēs virzīties uz priekšu

Izmantojot praktiskus pasākumus, kuros ņemtas vērā reģiona ģeogrāfiskās īpatnības un makroekonomiskā dinamika, ar ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam tiek nostiprināti pieejamie Eiropas un valstu resursi. Tajā mēģināts politisko apņemšanos izteikt kā apņemšanos veikt rīcību ikvienā posmā.

Proti, iepriekš pārskatītais stratēģijas regulējums nostiprina šo darbu. Tas atvieglo rīcību un dot iespēju gūt rezultātus, galveno uzmanību veltot šādiem trim nozīmīgiem vispārīgiem mērķiem: Baltijas jūras glābšana, šī lielā reģiona savienošana un tā labklājības palielināšana. Tas notiek, veicinot politisko apņemšanos un lielāku politikas un finansējuma saskaņošanu un precizējot iesaistīto dalībnieku pienākumus. Tajā veicināta lielāka ieinteresēto personu iesaiste, ciešāka sadarbība ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis, un privāto sektoru, kā arī labāka komunikācija. Tas viss izklāstīts saistībā ar rādītājiem un mērķa lielumiem uzraudzības un novērtēšanas sistēmā, kas paredzēta, lai noteiktu virzības progresu.

Ir svarīgi, lai iesaistītās valdības un reģioni reaģētu, nodrošinot pienācīgus resursus, kas vajadzīgi, lai izpildītu uzdevumu īstenojot stratēģiju, un lai visos līmeņos jau agrīnā posmā tiktu apsvērta finansējuma saskaņošana, gatavojoties nākamākajam finansēšanas periodam.

Komisija ir pārliecināta, ka šis regulējums nodrošina integrētu un ilgtspējīgu ieguldījumu ekonomiskajā, sociālajā un teritoriālajā kohēzijā un palīdz sasniegt stratēģijā "Eiropas 2020" iekļautos mērķus par gudru, integrējošu un ilgtspējīgu izaugsmi. Tāpēc tā aicina Padomi izskatīt un atbalstīt šo paziņojumu.